

ANALIZA CATEGORIEI INTENSITĂȚII PRIN PRISMA CATEGORIILOR FUNCȚIONAL-SEMANTICE DE BAZĂ ALE DISCURSULUI

Ludmila ZBANȚ,

profesor universitar ad interim, doctor habilitat în filologie
(Universitatea de Stat din Moldova)

Abstract

In the article, the author studies the category of intensity through the discourse functional and semantic categories of modality, temporality, aspectuality etc.

Keywords: *category, intensity, discourse.*

Rezumat

În articol, este abordată categoria intensității prin prisma categoriilor funcțional-semantice ale discursului: modalitatea, temporalitatea-aspectualitatea etc.

Cuvinte-cheie: *categorie, intensitate, discurs.*

Noțiunea de discurs cunoaște numeroase abordări în teoria lingvistică modernă. În pofida acestui fapt, discursul rămâne o problemă care generează mai multe întrebări decât răspunsuri. Multitudinea de poziții, argumente și dezbateri pe marginea statutului discursului nu au contribuit la delimitarea unor criterii suficient de clare pentru definirea lui¹. Tot din aceleași considerente, nu există unitate în aprecierea raportului text-discurs². În multe lucrări, aceste noțiuni sunt confundate în mod deliberat. De cele mai multe ori, discursul este sesizat ca o substanță, cu un contur și un volum diluat, care se află într-o mișcare permanentă³.

Profesorul Mircea Ioniță accede la problematica discursului prin examinarea viziunilor ce țin de nivelurile de analiză în lingvistică, elaborate de E. Benveniste⁴. Lingvistul francez recunoaște fraza drept cea mai mare unitate variabilă care se pretează studierii, deoarece, prin intermediul ei, locutorul are toată libertatea de a se manifesta verbal⁵. Vom aminti că, precizând noțiunea de frază, E. Benveniste nu se referă la o frază-model, standard, ci la una enunțată de un locutor, sugerând că este vorba despre enunț. În același timp, lingvistul consideră că fraza este unitatea maximă a vorbirii care nu poate fi integrată într-o altă unitate de nivel superior, astfel atribuind frazei statutul de „nivel categorematic”.

Poziționarea respectivă a lui E. Benveniste este criticată de prof. M. Ioniță. Alături de lingvistul rus V. Zveghințev, profesorul bălțean este de părerea că fraza trebuie plasată în condiții identice celor ale unităților de la alte niveluri de analiză, ceea ce presupune condiția că fraza trebuie să fie încadrată atât în relații sintagmatice, cât și în cele paradigmatic. Acest cadru este materializat într-un text coerent și coeziv, sau într-un discurs, căci o frază nu poate funcționa în afara unui discurs⁶. Într-adevăr, efectul discursiv rezultă dintr-o juxtapunere a frazelor, inclusiv a semnelor nonverbale, nu coincide

cu o simplă însumare a sensurilor fiecărei fraze aparte. Putem observa procesul de generare a unor sensuri noi doar în cadrul unui text/discurs, localizat în spațiu și în timp și condiționat de prezența anumitor interlocutori.

Încercările lingviștilor de a oferi interpretări ale noțiunilor de text/discurs în perioada anilor '80 se explică prin volumul insuficient al scrierilor cu referire la textul coerent și coeziv (связанный текст) sau la discurs. Multitudinea pistelor de cercetare legitimează varierea importantă înregistrată la nivel de metalimbaj și la felul de abordare a problematicii discursului ca atare, ceea ce duce la confuzii și la interferențe de ordin conceptual și interpretativ.

Fiind conștient de zonele „umbrase” în teoria discursivității, prof. Ionită încearcă să aducă o anumită claritate, centrându-și interesele științifice pe o problematică concretă a discursului, și anume pe *categoriile funcțional-semantice*.

După o trecere în revistă a unor studii cu referire la categoriile gramaticale (morfologice și sintactice), Mircea Ionită ajunge la concluzia despre necesitatea operării cu noțiunea de categorie funcțional-semantică, definită de lingvistul bălțean drept „o grupare a mijloacelor linguale ce aparțin diferitor niveluri care co-funcționează și care se caracterizează prin funcții semantice invariabile comune”⁷. Profesorul operează clivajul categoriilor funcțional-semantice în cele *primare* și cele *nonprimare*. În primul grup, sunt incluse categoriile persoanei, modalității, temporalității aspectuale, intenționalității și coerenței, iar în al doilea – categoriile politeții, apartenenței, cea calitativ-cantitativă sau a intensității, cea de cauză și efect ș.a.

Separarea categoriilor în cele primare și nonprimare rezultă din rolul acestora în construirea textualității discursului, categoriile de bază fiind obligatorii, iar cele nonprimare au statutul de facultative, căci ele nu constituie fundamentul logic al unui discurs și reflectă doar unele caracteristici neesențiale pentru un text coerent⁸. Categoriile nonprimare se manifestă cel mai frecvent prin cele de bază sau primare.

Pentru a observa felul în care se realizează această colaborare a categoriilor de pondere diferită pentru un discurs, apelăm la unele noțiuni din lingvistica textului, în care textul este definit paralel sau/și în opoziție cu discursul. Se vehiculează trei perspective care ne conduc spre trei rezultate diferite:

- perspectiva *sintactică*, focalizată pe relațiile sintagmatice și reflectate prin structuri semantice de suprafață;
- perspectiva *semantică*, centrată pe factorii care contribuie la realizarea coerenței și coeziunii, adică a unității textului la nivel semantic;

- perspectiva *pragmatică*, orientată spre procesul de comunicare și de funcționare a textului în anumite condiții sociale și culturale.

Analiza unui text/discurs este condiționată de luarea în calcul a tuturor atributelor textualității și discursivității (coerența, coeziunea, intenționalitatea, acceptabilitatea, situaționalitatea, intertextualitatea, informativitatea).

Dacă am suprapune atributelor textualității categoriile funcțional-semantice evidențiate de prof. Ionitǎ, am constata prezența unor elemente comune de analiză, acestea fiind, în primul rând, intenționalitatea, coerența și coeziunea textuală. Celelalte categorii: situaționalitatea, care presupune implicarea categoriei persoanei, categoria modalității și a temporalității aspectuale, de asemenea își găsesc exprimarea în diferite discursuri.

Nu intenționăm să oferim un rețetar interpretativ al semanticii unităților suprafrastice care constituie un text sau un discurs. Încercăm doar să reflectăm asupra procesului de constituire a sensurilor purtătoare de intenseme sau de arhiintenseme⁹ în discursuri, pornind de la câteva fragmente textuale, cu alură discursivă, extrase din editoriale de opinie. Acest tip de texte/discursuri oferă o varietate bogată de elemente care ajută la înțelegerea modalității de co-funcționare a categoriilor primare și a celor nonprimare într-un discurs.

Studierea intensității în lingvistică este o problemă actuală, cu o dimensionare pe subiectul vorbitor, datorată perspectivei antropocentrice a intensității, care se manifestă prin categoria primară a persoanei. Categoria intensității are un caracter transversal, fapt menționat, în special, de lingvista rusă N. D. Arutiunova, care susține că această categorie își are începutul la nivelul de sesizare a lumii, trece prin sfera comunicării, se situează în semantica lexicală, în cea de formare a cuvintelor și în cea sintactică și se încheie prin creativitatea discursivă¹⁰. Această multidimensionalitate a categoriei intensității favorizează manifestarea ei cu ajutorul diverselor instrumente lingvistice, prozodice, suprasegmentale, aplicate în situații concrete de comunicare. Astfel ea se manifestă prin categoriile primare ale modalității și temporalității aspectuale, cu anumite intenții comunicative (fundamentate prin categoria primară a intenționalității). Aceleași mijloace și parametri condiționează funcționarea unui discurs, ceea ce permite să afirmăm că generarea secvențelor cu intenseme sau cu arhiintenseme coincide cu dimensiunea discursivă.

Unul dintre parametrii de bază ai funcționării unui discurs se manifestă prin generarea și utilizarea discursului. În centrul acestei activități, se află subiectul vorbitor, care este concomitent cel care produce și cel care utilizează un discurs. Subiectului vorbitor îi revine rolul de locutor, care își structurează discursul, pornind de la anumite intenții comunicative, deseori marcate de afectivitate și de gradare a calităților, acțiunilor sau stărilor

relatate în procesul de comunicare care se desfășoară în condiții concrete. Să analizăm câteva exemple:

„Chișinăul, dar și toată Moldova, e în plin proces de analfabetizare. Nici nu e de mirare că avem mulți politicieni analfabeți. Chiar și tirajele ziarelor scad pe an ce trece. Lumea acum pune pariuri al cui e viitorul: cărților tradiționale sau e-book-urilor. Eu, răsfoind articolele de la sfârșitul secolului XIX, pot răspunde cu tristețe pentru Moldova: viitorul e al analfabeților” (A. Vakulovski, *Timpul*, 18.11.2011).

În exemplul citat, mărcile spațio-situaționale ce aparțin actualității pot fi depistate cu ușurință: „Chișinăul, dar și toată Moldova”; opoziția constituită din noțiunile: „cărților tradiționale sau e-book-urilor” (cărțile pe suport electronic) – problemă discutată mult în prezent etc. Totuși, sensul vehiculat de unitatea suprafrastică de mai sus nu poate fi extras dintr-o analiză frază cu frază, ci rezultă din informația inclusă în totalitatea structurilor ce constituie mesajul. Interpretarea componentelor semantice vehiculate de ansamblul discursiv din segmentul de mai sus, scoate la suprafață îngrijorarea față de scăderea interesului pentru lectura cărților (pe orice suport), care duce la analfabetizarea și la degradarea masivă a societății noastre.

În exemplul următor, este valorificată o altă problemă a societății moldovenești:

„Acum trăiesc un sentiment asemănător. Tot felul de talk-show-uri sau de emisiuni cu invitați din toate sferile. La discuții. Pe lângă invitații obișnuiți ai oricărei țări, în Moldova avem o categorie aparte. Bloggerii! „Invitat Cătălina Cizmanzel - blogger!”. „Bloggerul X”! Eu prima oară am crezut că nu au găsit invitați și s-au salvat cu un „blogger”. Dar prezintă-l pe om așa cum apare în hârtiile de studiu: instalator, lingvist, liber profesionist, sau - la nevoie - liber cugetător. Dar blogger, nu vi se pare, așa, o găselniță nereușită? Ca și cum bloggerul ar primi salariu și ar plăti impozite la stat. Pentru bloggerit” (M. Stănilă, *Timpul*, 21.11.2011).

La o primă analiză a secvenței depistăm mărci ale unui limbaj contemporan, marcat de împrumuturile din limba engleză, care abundă în fragmentul de mai sus: *talk-show-uri*; *blogger*, *Bloggerii!*, *„Bloggerul X”!* În general, lexemul *blogger* apare ca o noțiune-cheie, în jurul căreia gravitează esența mesajului, pe care dorește să o transmită autorul editorialului respectiv. Pentru a înțelege semantica generală a secvenței, trebuie decodificat, mai întâi de toate, sensul acestui lexem. El derivă de la glosemul *weblog* și se referă la un jurnal online, creat și postat de grupuri sau de persoane individuale. Pentru tinerii pasionați de tot ce e legat de comunicarea virtuală, nu este o problemă a înțelege această noțiune. Reprezentanții altor vârste manifestă diferite atitudini față de această realitate tot mai prezentă în viața noastră cotidiană. Este ceva la modă să ai

blogul tău personal, în care să împărtășești informații de diferit gen, să-ți etalezi, cu o anumită periodicitate, atitudinile față de evenimente, persoane ș.a., mai este o modalitate de a deveni o persoană cunoscută.

Dacă vom interpreta noțiunea de **blogger** în contextul de mai sus, vom observa o așezare strat cu strat a sensului comun al fragmentului, marcat de o conotație ironică, ce nu apare imediat, în primele propoziții, ci, printr-o graduare treptată: „Eu prima oară am crezut că nu au găsit invitați și s-au salvat cu un **blogger**”; în fraza respectivă se arată o nedumerire și o încercare de a explica situația. Urmează exprimarea explicită a atitudinii locutorului față de cele relatate în editorial: „Dar prezintă-l pe om așa cum apare în hârtiile de studiu: instalator, lingvist, liber profesionist, sau - la nevoie - liber cugetător. Dar blogger, nu vi se pare, așa, o găselniță nereușită? Ca și cum bloggerul ar primi salariu și ar plăti impozite la stat. Pentru bloggerit”. Ultimul element **bloggerit** este un ocazionalism format de autorul articolului care îi oferă interlocutorului libertatea interpretării ideilor din editorial. Elementele de oralitate, care marchează un discurs, sunt transmise prin frazele eliptice: „La discuții.” „Bloggerii!” „Invitat Cătălina Cizmanzel - blogger!” „Bloggerul X”! „Pentru bloggerit”. Se recurge la semnele de punctuație care marchează frazele interogative sau exclamative. Intenția locutorului este de a-l motiva pe adresatul său să analizeze evenimentele din societate și să ia o atitudine. Graduarea acțiunilor și calităților în fragmentul analizat se realizează la nivelul discursului. Semantica intensificată a acțiunii de indignare (de alegerea subiectelor pentru emisiunile difuzate în masă și de calitățile persoanelor invitate) poate fi decodificată datorită suprapunerii componentelor discursive și cognitive incluse în discursul concret.

Într-un text/discurs este importantă nu doar componenta verbală, ci și cea formală, în special când se analizează forma scrisă, discursul simulat. Fragmentul următor, extras din ziarul „Timpul”, demonstrează această afirmație. Am păstrat integral forma textului în original:

„Acest adevăr, fără să vrea, l-a demonstrat tentativa de linșaj (mediatic) și execuție (publikă) a lui Ghimpu de către cei ce răsufă fierbinte în casca „moderatoarei” de la „Fabrika”. Mulțumesc frumos, **Publika tv!** Mândrește-te, Moldova, că ai televiziune. Și „moderatoare” pe potrivă. Dar la „moderatoare” mai revenim – ea însăși ne roagă acest lucru...” (C. Tănase, *Timpul*, 18.11.2011).

Este vorba de postul de televiziune **Publika tv**, care provoacă reacții controversate în societatea moldovenească. Forma prin care este redată în scris denumirea canalului (și a emisiunilor difuzate: Fabrika) este primul motiv de discuții, căci ortografierea respectivă pare să indice o transcriere în română a unui cuvânt de origine rusă și astfel se face loc pentru diferite aluzii referitor la politica mediatică a canalului.

Probabil, această constatare explică, în parte, tonul acuzator ales de editorialistul C. Tănase. Autorul recurge la un lexic marcat de emotivitate:

linșaj, execuție, la jocul de cuvinte *execuție (publikă)* prin care se face aluzie la atacul verbal asupra lui M. Ghimpu într-o emisiune difuzată pe postul *Publika tv*. Atitudinea jurnalistului apare proeminent datorită tonului sarcastic pe care îl simțim în „Mulțumesc frumos, *Publika tv!* Mândrește-te, Moldova, că ai televiziune”. Fraza de încheiere a editorialului nu pune punctul final, ci puncte de suspensie. Intenția urmărită de jurnalist și redată prin textul integral al editorialului este de a-și exprima profunda nemulțumire și de a atenționa destinatarul mesajului său asupra ideologiei canalului respectiv și a necesității unei atitudini critice față de informația difuzată.

Un alt fragment este extras din revista franceză „L'Express”. Astfel de exemple se întâlnesc destul de rar, căci este vorba despre o exprimare explicită a criticii față de atitudinea lipsită de responsabilitate și de etică, dar și față de analfabetismul unor oficiali francezi. Comentariile respective sunt inserate nemijlocit în text, fiind expuse într-o graduare redată prin unitățile *sic – resic – reresic – reresic*. Este vorba despre dimensiunea intertextuală, care prezintă opinia autorului fragmentului citat, iar repetarea multiplicată a prefixului *re-* transmite gradul de indignare în creștere față de scrierea agramată a unui text oficial, al cărui semnatar este chiar președintele Franței Nicolas Sarkozy:

„Six énormes fautes d'orthographe en trois très courts paragraphes: l'hommage de la présidence de la République à Danielle Mitterrand manque à tous ses devoirs... de français. La disparition, ce mardi, de Danielle Mitterrand a provoqué nombre de réactions, chez les Français, chez ses amis, chez ses amis politiques et, ex-Première dame de France oblige, chez de nombreuses personnalités publiques et responsables d'institutions.

L'Elysée ne pouvait ignorer son décès. La présidence de la République s'est donc fendue d'un communiqué tout ce qu'il y a de convenable, convenu... et à la syntaxe aussi approximative que son orthographe. Nicolas Sarkozy y présente pour commencer ses "plus profondes condoléances à ses enfants, à ses petits enfants et à l'ensemble sa famille (*sic*)". A ses "petits enfants" ou à ses "petits-enfants"? "L'ensemble DE sa famille", peut-être?

Ce sont les premières des six (6) fautes d'orthographe qui pimentent ce texte de trois très courts paragraphes. Danielle Mitterrand y est ensuite dépeinte comme "une femme qui n'abdiqua jamais ses valeurs et poursuivi (*sic*) jusqu'au bout de ses forces les combats qu'elle jugeait justes." "Jamais, ni l'épreuve, ni la victoire ne la firent dévier du chemin qu'elle s'était tracé (*resic*)". De même, elle "su (*reresic*) faire preuve d'une indépendance d'esprit, d'une volonté et d'une dignité exceptionnelle (*reresic*)" (*L'Express*, 22.11.2011) [evidențiat de noi - L.Z.]

Secvența de mai sus transmite o atitudine plină de indignare, idee care poate fi extrasă doar în rezultatul analizei textului în ansamblu și a comentariilor inserate în el. În acest scop, operăm cu categoriile primare ale persoanei, modalității, temporalității aspectuale, intenționalității și coerenței,

la fel și cu cele nonprimare: ale politeții, apartenenței, a intensității, a cauzei și efectului.

Din exemplele citate și analizate supra, putem conchide, că, într-un discurs, sunt incluse informații și cunoștințe importante pentru o societate, într-o anumită secvență istorică. Stilul fragmentelor analizate se axează pe un dialog jucat direct sau doar simulat. Exemplele bazate pe acest principiu se întâlnesc frecvent în scrierile editorialistului francez Claude Imbert:

«*Le monde ne nous lâche plus. Il déferle en funestes accélérations qui défont toute maîtrise. Accélération démographique de la fourmilière humaine: il fallut 7 millions d'années pour qu'elle atteigne, il y a deux siècles, son premier milliard, mais elle l'aura depuis multiplié par sept: vertige! Accélération de la crise du système marchand né d'un fol endettement occidental: vertige! Accélération, sur notre Vieux Continent, d'un incendie politique qui, parti du foyer grec, met tout l'Euroland dans la panique : vertige! Accélération, enfin, de l'impitoyable imbrication d'une planète globalisée. Les 20 nations les plus riches de la Terre ont vu, à Cannes, leurs louables gamberges bousculées par une onde de choc prémonitoire: après le coma de la petite Grèce, les convulsions de l'Europe ont remué jusqu'à l'immense Chine, inquiète d'une clientèle aux abois*» (C. Imbert, *Le Point*, 10.11.2011).

Evidențierea primei fraze este făcută de autor pentru a declanșa discuția pe o temă „fierbinte” care abordează existența omenirii. Dimensiunea discursivă este marcată în secvența precedentă prin mai multe elemente ce simulează un monolog: repetiția eliptică a glosemului *vertige!*, care urmează ca o constatare și ca o acuzare după fiecare frază – este vorba despre exprimarea în formă ironică a unui argument al așa-numitei evoluții, sau, mai curând, al involuției omenirii. Nu întâmplător editorialistul utilizează glosemul *vertige* pentru a desemna haosul prin care trece omenirea. Nici glosemul *Euroland* nu este folosit accidental în locul noțiunii de Uniunea europeană. Destinatarului i se oferă posibilitatea de a interpreta aceste informații conform capacităților sale.

Exemplul următor se prezintă sub forma unei succesiuni de întrebări, care doar par a fi retorice, căci, de fapt, au intenția de a pune pe gânduri întreaga omenire în ceea ce ține de criza în care ea este atrasă tot mai mult și de posibilitatea de a stopa aceste evenimente distructive:

«Les économistes, unis pour n'avoir rien vu venir, se divisent pour dire où aller. Un festival! Faut-il ou non "sortir" une Grèce insolvable? Veut-on un euro requinqué ou d'ores et déjà condamné? Et, chez nous, faut-il le tour de vis pour réduire la dette ou la relance pour réveiller la croissance? Un peu ou pas d'inflation? Avec ou sans impôts nouveaux ? Avec ou sans charger la TVA? Et j'en passe... Comme je suis à la fois moins savant mais moins surpris par ce qui nous accable, je m'en tiens aux convictions inchangées où je jouais les Cassandra,"à l'insu de mon plein gré"...

Mon antique conviction, c'est que le mal originel français tient à la dette, et à son addiction, depuis trente ans, par tous nos pouvoirs de gauche ou de droite. A sa sacralisation par les "avantages acquis" de Mitterrand, bâtardise du Programme commun de la gauche. Et, à droite, à sa perpétuation dans le slogan électoraliste de la "fracture sociale" cher à Chirac.

On vous dira que ce fut un mal de pays riches et, à des degrés divers, général en Occident. Qu'il a installé en Europe, et à l'abri abusif des recettes du docteur Keynes, un emballement général, tant privé que public, des déficits. Et, dans des Etats-providence d'une providence ruineuse, l'euphorie d'un accroissement insensé des dépenses publiques. Oui, et alors ? Un mal partagé reste un mal...» (C. Imbert, *Le Point*, 29.09.2011).

Ironia și sarcasmul constituie canavaua pe care sunt „brodate” în culori sumbre tablourile realității secolului al XXI-lea din societățile bogate, dar atrase tot mai vertiginos în criza economică, socială, morală: *Un festival; sacralisation par les "avantages acquis"; bâtardise du Programme commun de la gauche; "fracture sociale"; un mal de pays riches; des Etats-providence; Un mal partagé reste un mal...* Dimensiunea intertextuală este axată pe cunoașterea miturilor: *je jouais les Cassandra*, pe cunoașterea evenimentelor sociale și economice: *le slogan électoraliste de la "fracture sociale" cher à Chirac/des recettes du docteur Keynes* etc.

Interpretarea evenimentelor incluse în discursurile citate este posibilă din perspectiva epocii istorice curente, de către interlocutori care au competențele sociale, politice, istorice, culturale necesare pentru realizarea decodificărilor adecvate situației.

Prin esența sa, discursul reușește să combine dimensiunea obiectivă și subiectivă a comunicării intersociale datorită unui cadru pragmatic și perspectivei antropocentrice. În același timp, constatăm că formațiunile discursive sunt foarte flexibile, fără a pierde, totuși, caracteristicile de bază. Acest fapt se datorează, în mare parte, co-funcționării categoriilor funcțional-semantice primare cu cele nonprimare, asistate de elementele paraverbale – piloni ai unei comunicări reușite.

Note

¹Ardeleanu, 2007, p. 16-18.

²Кубрякова, 2001, с. 72.

³Ревзина, 2005, с. 66.

⁴Benveniste, 1966, 1992, 1993.

⁵Benveniste, 1992, p. 130.

⁶Ионицэ, 1981, п. 7-8.

⁷Benveniste, 1992, p. 18.

⁸Ионицэ, 1981, п. 28.

⁹Zbanț, 2009, p. 85.

¹⁰«берет свое начало в области восприятия мира, проходит через сферу общения, отлагается в лексической, словообразовательной и синтаксической семантике и завершается в словесном творчестве» [Арутюнова, 1988, с. 304].

Referințe bibliografice

ARDELEANU, S.-M., AXENTI, E., COROI, C., LILO, R., SOLTAN, A., VARFI, N., ZBANȚ, L. *Le discours en action – étude théorique et pratique sur la discursivité*. Chișinău: CEP USM, 2007 [=Ardeleanu et alii, 2007].

КУБРЯКОВА, Е.С. *О тексте и критериях его определения* //Текст. Структура и семантика. Т. 1. Москва, 2001. С. 72-81 [=Кубрякова, 2001].

РЕВЗИНА, О.Г. *Дискурс и дискурсивные формации* //Критика и семиотика. Выпуск 8. Новосибирск, 2005. С. 66-78 [=Ревзина, 2005].

BENVENISTE, E. *Problèmes de linguistique générale* 1, 2. Paris: Gallimard, 1966, 1992, 1993 [=Benveniste, 1992].

ИОНИЦЭ, М. *Глоссарий контекстуальных связей*. Кишинев: Штиинца, 1981 [=Ионицэ, 1981].

ZBANȚ, L. *Intensitatea absolută a calității și acțiunii (în limbile franceză și română)*. Chișinău: CEP USM, 2009 [=Zbanț, 2009].

АРУТЮНОВА, Н.Д. *Типы языковых значений. Оценка. Событие. Факт [Текст]*. Москва: Наука, 1988 [=Арутюнова, 1988].

www.lepoint.fr

www.timpul.md